

Vetenskapsrådet

Datum
2018-11-12

Diarienummer
1.1.3-2018-6397
GD-2018-205

Ert diarienummer
S2018/03436/FS

Handläggare
Jeanette Johansen

Socialdepartementet
s.remissvar@regeringskansliet.se

Yttrande avseende delbetänkandet *God och nära vård – en primärvårdsreform* (SOU 2018:39)

Vetenskapsrådet har granskat delbetänkandet utifrån sitt uppdrag att ge stöd till grundläggande forskning av högsta vetenskapliga kvalitet inom samtliga vetenskapsområden samt de särskilda uppgifter som myndigheten har i sin roll som forskningsfinansiär och forskningspolitisk rådgivare.

Sammanfattning

Vetenskapsrådet ställer sig positiv till delbetänkandet och tycker att det är bra att man föreslår att forskning inkluderas i primärvårdens grunduppdrag. Däremot anser Vetenskapsrådet att det är olyckligt att forskningens roll i primärvården inte tydligt framgår av målbilden (sid 285).

Som påpekas i delbetänkandet är kopplingen mellan primärvård och forskning svag idag. Detta framkom dessutom i utvärderingarna av den kliniska forskningens kvalitet och universitetssjukvårdsenheterna vid de landsting som omfattas av ALF-avtalet¹. För att kunna erbjuda en kunskapsbaserad och jämlik vård samt bibehålla medicinsk och klinisk forskning av hög kvalitet är det av avgörande betydelse att det finns en nära koppling mellan vården och den akademiska forskningen. Vetenskapsrådet ser därför med tillfredsställelse på förslaget att inkludera krav på forskning i primärvårdens grunduppdrag och vi ser fram emot att ta del av den djupare analys av forskningsfrågorna som utlovas i slutbetänkandet.

Specifika synpunkter

Vetenskapsrådet har synpunkter på följande delar i delbetänkandet.

VETENSKAPSRÅDET
SWEDISH RESEARCH COUNCIL

Postadress/Postal address
Box 1035
SE-101 38 Stockholm
Sweden

Besöksadress/Visiting address
Västra Järnvägsgatan 3

Tel: +46-(0)8-546 44 000
Fax: +46-(0)8-546 44 180

Org. nr/Vat No
202100-5208

vetenskapsradet@vr.se
www.vr.se

---

¹ Utvärdering av den kliniska forskningens kvalitet vid de landsting som omfattas av ALF-avtalet, 2018, Vetenskapsrådet
Utvärdering av universitetssjukvård – strukturer och processer, 2018, Socialstyrelsen

Vetenskapsrådet

1.4 Förslag till förordningen om ändring i hälso- och sjukvårdsförordningen (2017:80) (sid 33)

3 a kap. Primärvård, Primärvårdens grunduppdrag, 1 § 4.

Vetenskapsrådet stöder förslaget om att införa krav på att primärvården ska bedriva forskning. Det är Vetenskapsrådets uppfattning att primärvården kan komma att bli ett nav i framtida kliniska prövningar och utvärdering av medicintekniska produkter. Det är därför angeläget att kravet inte bara införs som ett av flera inom primärvårdens uppdrag utan att forskning får en framskjuten plats i den framtida verksamheten. Om inte forskning prioriteras kommer det att bli svårt att uppnå förslaget om ökad möjlighet för primärvårdens medarbetare att bedriva och delta i forskningsprojekt.

8.4 Systematisk nationell uppföljning av primärvården på aggregerad nivå (sid 298-301)

Vetenskapsrådet stöder förslaget att landstingen ska rapportera in uppgifter från utförare av primärvård till en nationell databas.

Vetenskapsrådet instämmer i bedömningen att det är av avgörande betydelse att en systematisk uppföljning av primärvården byggs upp skyndsamt, inte minst som underlag för statistik och forskning. Vidare instämmer Vetenskapsrådet i bedömningen och förslaget att fortsatt arbeta för att primärvården ska kunna följas upp i Socialstyrelsens patientregister. Patientregistret är att föredra över Vätetidsdatabasen, inte minst ur ett forskningsperspektiv, även om de båda registren inte behöver utesluta varandra.

9.2.6 Utbildning och forskning inom primärvårdens område (sid 340-342)

Vetenskapsrådet stöder förslaget om att införa krav på att primärvården ska bedriva forskning och instämmer i bedömningen att formuleringarna rörande forskning i förfrågningsunderlagen till landstingens vårdval för primärvård behöver förtydligas. Vetenskapsrådet anser att det är olyckligt att forskning och utveckling nämns under samma rubrik i förfrågningsunderlagen (se sid 219), då vi upplever en generell glidning mot att betrakta uppföljning och utvecklingsarbete som forskning. För tydlighetens skull bör de separeras i två rubriker.

Vidare instämmer Vetenskapsrådet i bedömningen att primärvårdens utförare ansvar för att medverka vid genomförande av forskning behöver förtydligas i förfrågningsunderlagen. Den idag vanligaste formuleringen att ”underlätta för forskning och kliniska prövningar genom att tillhandahålla relevant patientdata och material till forskning” (se sid 219) är visserligen viktig, men minst lika viktigt är att det finns förutsättningar (inkl. tid och andra resurser) för kliniskt verksamma forskare att aktivt bedriva forskning inom primärvården.

Vetenskapsrådet ställer sig positiv till delbetänkandets slutsats att forskningsfinansiärer behöver ta ett större ansvar för att stödja forskning i primärvård, men istället för riktade satsningar av forskningsmedel är det enligt vår bedömning mer angeläget att i en uppstartsperiod bygga upp och säkerställa en försörjning av forskningskompetens inklusive att rekrytera disputerad personal. Vidare

Vetenskapsrådet

behöver vi bygga upp miljöer och infrastrukturer med anknytning till forskning, vilket endast kan ske genom delat ansvar och i samverkan med olika parter inklusive forskningsfinansiärer, landsting, sjukvårdsregioner, universitet och högskolor. Sjukvårdshuvudmännen måste dessutom avsätta forskningstid och resurser för personalen och tillgodose uppbyggnad av en stark forskningskultur inom primärvården. Åtgärder som en sådan uppstartsperiod kan omfatta är exempelvis doktorandprogram och forskarskolor.

Yttrandet har beslutats av generaldirektören Sven Stafström i närvaro av rådsdirektören Ann Fust, chefsjuristen Anna Hörnlund och Jeanette Johansen, föredragande och ansvarig för ALF-kansliet. I den slutliga handläggningen har huvudsekreterare Jan-Ingvar Jönsson deltagit.

Sven Stafström
Generaldirektör

Jeanette Johansen
Ansvarig för ALF-kansliet

Kopia till Utbildningsdepartementet